Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Viite: HE 99/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Suomen Yrittäjät katsoo, että hallituksen budjettiesitys on pääosin tasapainoinen. Taloustilanne ja pidemmän aikavalin talouden haasteet huomioon ottaen pidämme perusteltuna, että ansiotuloverotus kevenee, yrittäjien verotaakka ei kasva ja työntekoon kannustetaan. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Katsomme, että talouskasvun turvaamiseksi julkisen talouden tasapainotuksen tekeminen säästämällä on parempi ratkaisu kuin tasapainottaminen työn ja yrittämisen verotusta kiristämällä. Suhdannepoliittisesti tarkasteltuna on perusteltua, että säästöt kohdentuvat vahvemmin vuoteen 2027.

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna sitä, että säilyttäviin yritystukiin voidaan kohdistaa leikkauksia. Näkemyksemme mukaan yritystuissa tulisi siirtyä säilyttävistä tuista uudistaviin tukiin. Lisäksi muistutamme siitä, että monessa tapauksessa yritystuet johtavat kilpailuneutraliteetin kannalta epätasa-arvoisiin tilanteisiin eri yritysten välillä.

Suomen Yrittäjät on huolissaan T&K-rahoituksen leikkauksista. Katsomme, että esitetyt leikkaukset ovat kasvun kannalta haitallisia, sillä ne syövät tulevan kasvun eväitä. Näkemyksemme mukaan leikkausten painottaminen säilyttäviin yritystukiin olisi ollut T&K-rahoituksen sijaan perustellumpaa.

Valtion T&K-rahoitus kohdistuu Business Finlandin kautta moniin rahoitusohjelmiin, jotka eivät suoranaisesti edistä pienimpien yritysten TKI-toimien kasvattamista tai kasvutavoitteita. Leikkaukset T&K-toimintaan ovat johtaneet siihen, että Business Finland on leikannut innovaatiorahoitusohjelmia, kuten pienyrityksille suunnattu matalan byrokratian Innovaatioseteli-

ohjelman, vaikka se on ollut monelle käyttökelpoinen työkalu innovaatiotoiminnan alkuaskelissa. Kiinnitämme lisäksi huomiota siihen, että ELY-keskusten yritysten kehittämispalvelut (KEHPA) on poistettu. Tämä suunta on ollut virhe. On pidettävä kiinni johdonmukaisuudesta ja panostaa T&K-toimintaa niin, että se myös synnyttää innovaatioita.

Suomen Yrittäjät painottaa, että jokainen menestyvä suuryritys on joskus ollut aloitteleva mikroyritys. Suomella pitää olla rohkeutta investoida innovatiivisiin, uusiin yrityksiin, jotka myös tutkimusten mukaan tuottavat enemmän hyötyä (Business Finland, Impact Brief No. 2/2023) ja panostavat suhteellisesti eniten T&K-toimintaan sekä tuovat markkinoille merkittävästi uusi tuotteista ja prosesseja (Labore 5/2025, Huuskonen & Maliranta). Pienempien, nuorempien ja korkean innovaatiokapasiteetin yritysten tapauksissa tukien vaikutukset näyttävät olevan merkittävämpiä.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota myös siihen, että yritysten suurin pullonkaula kasvussa ja viennissä on kaupallistaminen. Nykyisen T&K-rahoituslain puitteissa T&K-rahoitusta ei voida käyttää innovaatiotoimintaan tai tuotteiden ja palvelujen kaupallistamiseen, mikä on suuri sudenkuoppa Suomen TKI-politiikassa. Suomen suuri haaste on osaamisen, tuotteiden ja palvelujen kaupallistamisessa maailmanmarkkinoille.

Näkemyksemme mukaan tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen skaalaa tulisi laajentaa innovaatioiden ja kaupallistamisen rahoitukseen. Lisäksi T&K-rahoituksen osalta rahoituslakia tulisi avata käsittämään paremmin myös kaupan ja palveluiden toimialoja.

EU- ja ETA-maiden toisen asteen opiskelijoiden koulutuksen maksullisuus on pk-yritysten ja alueiden elinvoiman kannalta kielteinen asia, koska muutos vaikuttaa kouluverkkoon ja heikentää pk-yritysten työvoiman saatavuutta pitkäaikaisesti sekä vähentää siten kasvun mahdollisuuksia. Esitettävä muutos ei myöskään näkemyksemme mukaan ota huomioon Suomen väestökehityksen tuomia haasteita.

Puhtaan energian Suomi -kärkihankkeen valtuuksien alentaminen jarruttaa teknisten nielujen hankkeiden ja infrastruktuurin sekä biogeenisen hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen etenemistä ja investointien ennakoitavuutta. Tämä vähentää pk-yrityksille syntyvää alihankinta- ja palvelukysyntää sekä vaikeuttaa teknologioiden kaupallistamista kotimarkkinan kautta.

Suomen Yrittäjät korostaa, että raskaiden säästöpäätösten vastapainoksi hallitus on tehnyt oikeansuuntaisia päätöksiä kasvua ja työllisyyttä tukeviksi toimiksi työlainsäädännössä. Hallituksen toimet työlainsäädännön kehittämiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä kasvun sekä työllisyyden vauhdittamiseksi ja näiden toimien täytäntöönpanoa tulee jatkaa tinkimättömästi.

Lisäksi on tärkeää pidättäytyä uudistuksista, jotka lisäävät työnantajien hallinnosta taakkaa tai kustannuksia.

On tärkeää, että erityisesti nuorten näkymää työllistymiseen vahvistetaan. Yrittäjät pitää hallituksen tekemää päätöstä varata 30 miljoonaa euroa nuorten työllistymisseteliin, painottaen niitä nuoria, joilla ei ole kertynyttä työhistoriaa tai koulutusta perusteltuna. Korostamme kuitenkin, että vaikka kyseessä on tarkoituksenmukainen täsmätoimi nuorten työllistymisen edistämiseen, on keskeistä, että työmarkkinoiden rakenteita uudistetaan ja tehdään lainsäädäntömuutoksia, joilla yritysten työllistämiskynnystä madalletaan.

Osana talousarviota hallitus on linjannut työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksun vähennysoikeuden poistamisesta. Pidämme muutosta perusteltuna, mutta toteamme sen olevan ongelmallinen yrityksille sen vuoksi, että esitys on osaltaan hyvin epäselvä ja tulkinnallinen. Monissa tilanteissa on esityksen perusteella vaikea sanoa, milloin vähennysoikeus voisi säilyä ja odotettavissa on varmasti tulkintaerimielisyyksiä Verohallinnon kanssa. Esityksessä ei määritellä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti monia käsitteitä, kuten ”työmarkkinatoiminta” ja erityisesti ”työmarkkinatoimintaan liittyvä tavoite”. Korostamme, että määritelmät kaipaisivat kipeästi täsmennystä. Epäkohta myös se, että esityksen mukaan järjestöjen pitäisi neuvoa jäseniään verovähennysoikeuden suhteen, vaikka nykytilassa järjestöillä ei ole mahdollisuutta hakea ennakkoratkaisua Verohallinnolta kolmannen (jäsenen) verovähennysoikeudesta.

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen-Sandberg
johtaja